



Innst. S. nr. 259

(2004-2005)

Innstilling til Stortinget fra kommunalkomiteen

Dokument nr. 8:81 (2004-2005)

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås, Bjørn Jacobsen og Ågot Valle om å utvide flyktningkvoten og øremerke en del for FN-flyktninger med familie i Norge

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber Regjeringen lage en opptrappingsplan av antallet overføringsflyktninger med en økning på 500 årlig til 3 000 årlig i 2009.
2. Stortinget ber Regjeringen avsette en årlig andel av overføringsflyktningkvoten forbeholdt de med slektninger eller særlig tilknytning til Norge."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigvald Oppebøen Hansen, Reidar Sandal, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Signe Øye, fra Høyre, Peter Skovholt Gitmark, Hans Kristian Hogsnes og Kari Lise Holmberg, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen og Per Sandberg, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Ruth Stenersen og Anita Apelthun Sæle, og fra Senterpartiet, lederen Magnhild Meltveit Kleppa, er kjent med at FNs høykommissær for flyktninger ved inngangen av 2004 anslo at det var 9 672 000 flyktninger i verden. Komiteen viser til at UNHCR har tilbakevending som hovedmål med all hjelp av flyktninger. Komiteen er likevel innforstått med at det vil være et behov for hjelp til å gjenbosette en del overførings-

flyktninger i tredjeland. Komiteen er enig i at retur til hjemlandet er hovedmålsettingen, og at det først og fremst er ønskelig å hjelpe flyktningene i sitt opprinnelige land eller i nærområdene. Komiteen ser det likevel som nødvendig og riktig at Norge stiller opp og hjelper til med gjenbosetting for mennesker som av ulike grunner vil måtte flyttes til et tredjeland. Komiteen viser til at forslagsstillerne mener at flyktningkvoten gradvis må trappes opp fra de nåværende 1 000 pr. år til 3 000 årlig i 2009. Komiteen viser videre til at forslagsstillerne ønsker å avsette en andel av flyktningkvoten til UNHCR-erklærte flyktninger med slektninger i Norge.

Komiteen er kjent med at USA har stilt en større andel av sine årlige kvoter til UNHCRs disposisjon, og at USA har planer om å øke flyktningkvoten i sin neste budsjettperiode.

Samtidig vil komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti peke på at Norge økte sin kvote av overføringsflyktninger fra 750 til 1 000 i budsjettet for 2005. Det totale antallet gjenbosettingsplasser i regi av FN vil være større i dag enn for et par år siden, selv om tallet på flyktninger har gått ned.

Komiteen viser til at det viktige arbeidet med FN-flyktningenes gjenbosetting i tredjeland nødvendiggjør et grundig forarbeid av UNHCR. Komiteen er kjent med at UNHCR tidligere hadde kapasitetsproblemer med saksbehandlingen og er derfor enig i at Norge kan bistå UNHCR med å bedre bemannings- og ressursituasjonen på gjenbosettingsområdet. Komiteen støtter også departementets arbeid med å få flere land til å tilby gjenbosetting og til å konsolidere situasjonen i de ferske gjenbosettingslandene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at en økning av kvoten for overføringsflyktninger vil kreve en styrking

av budsjettet for bosetting og integrering av flyktninger i Norge. Disse medlemmer mener dette spørsmålet må avgjøres i forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2006.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil peke på at det var den sittende Regjeringen som reduserte antallet overføringsflyktninger fra 1 500 til 750, for siden å øke kvoten til 1 000. Flertallet vil understreke at det de siste tre år, med godt arbeid fra UDIs side, ikke har vært problemer med å få fylt opp kvoten med overføringsflyktninger.

Flertallet vil gå inn for å øke kvoten for overføringsflyktninger fra FN til 1 500 i året fra 2006.

Flertallet fremmer følgende forslag:

"Kvoten for overføringsflyktninger fra FN økes til 1 500 personer i året fra 2006."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til forslag om å utvide flyktningkvoten til 1 500 i Budsjett-innst.S. nr. 5 (2004-2005).

Disse medlemmer mener det er viktig å slå fast en målsetning om 3 000 årlige overføringsflyktninger fra UNHCR. Disse medlemmer viser til at behovene for gjenbosetting er store og at antallet asylsøkere har gått ned. Disse medlemmer fremmer derfor forslag om en gradvis opptrapping med 500 per år til 3 000 overføringsflyktninger i året i år 2009.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en gradvis opptrapping av antallet kvoteflyktninger med 500 per år til målsetningen om 3 000 overføringsflyktninger per år er nådd."

Komiteen vil bemerke at når det gjelder spørsmålet om en andel av den totale kvoten for overføringsflyktninger skal avsettes til UNHCR-erklærte flyktninger med familie i Norge, har norske myndigheter allerede et uttalt ønske om å holde flyktningfamilier samlet. Komiteen er kjent med at også UNHCR legger stor vekt på å samle flyktningfamilier.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, er enig i forslagsstillernes ønske om å holde familier samlet, men mener dette blir ivarettatt gjennom det tette samarbeidet med UNHCR.

Komiteen er oppmerksom på at det alltid vil kunne finnes enkeltteksempler på det motsatte, slik også forslagsstillerne viser til. Komiteen er av den mening at det er viktig å ha klare regler og gode rutiner for samarbeidet med UNHCR om flyktningkvoten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstre-

parti og Senterpartiet, viser til at det i tråd med dagens praksis er stort rom for Norge til å prioritere hvilke flyktninggrupper som skal få komme på kvoten for overføringsflyktninger.

Det er viktig å se flyktningssituasjonen i en helhetlig sammenheng, og komiteen mener derfor det vil være riktig å følge UNHCRs anbefalinger om uttak.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, erkjenner imidlertid at det av ulike grunner ikke alltid vil være mulig eller ønskelig å oppnå hundre prosent familiesamling, slik også kommunal- og regionalministeren peker på i sitt brev til komiteen av 26. mai 2005 (vedlagt).

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener rutinene for å samle FN-flyktninger ikke er tilstrekkelig gode og viser til egne erfaringer. Disse medlemmene har ved henvendelser til UDI fått beskjed om at navngitte flyktninger i flyktningleire selv må ta kontakt med UNHCR og vise til at de har familierelasjoner i Norge. Ved henvendelse til UNHCR får de samme flyktningene imidlertid beskjed om at norske myndigheter må gjøre en henvendelse for at det skal tas hensyn til en slik relasjon. Disse medlemmer mener derfor det virker som det er behov for bedre rutiner for å sikre at flyktninger i familie med hverandre blir samlet. Disse medlemmer mener derfor en del av flyktningkvoten må avsettes til FN-flyktninger med familie i Norge, slik at herboende kan henvende seg til UDI og få saken til flyktningen vurdert i samråd med UNHCR.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen endre kriteriene for overføringsflyktninger slik at en andel av kvoten settes av til FN-flyktninger med familie i Norge, og at det blir mulig for herboende å gjøre henvendelser til UDI slik at saken kan vurderes i samråd med UNHCR."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser de problemer som skisseres i forslaget fra representantene Holmås, Jacobsen og Valle, men mener at Norge har et begrenset ansvar i forhold til den oppståtte situasjon.

Disse medlemmer vil vise til at Norge tidligere har tatt imot mange flyktninger fra Al Tash-leiren, og at dette har vært en gruppe som har vært relativt vanskelig å integrere i det norske samfunn. Det finnes ingen konkrete data som belyser dette, men det har kommet meldinger gjennom uformelle kanaler som burde gi grunn til bekymring. Det dreier seg om mennesker med lav eller ingen utdanning og liten eller ingen arbeidserfaring.

Disse medlemmer vil også vise til at de fleste det her dreier seg om er iranske kurdere som snakker soranidialekt. Det er denne kurdiske dialekten som

også snakkes i den sydlige delen av Nord-Irak (PUK-området - det vil si den delen som domineres av Patriotic Union of Kurdistan). Liksom den øvrige befolkningen i PUK-området er denne flyktninggruppen, med svært få unntak, muslimer, og den står også kulturelt befolkningen i PUK-området nær.

Gjennom århundrene og inntil krigen mellom Irak og Iran startet i 1980 var det også en stor befolkningsutveksling over grensen ved at nomader migrerte.

Etter disse medlemmers oppfatning vil det være mer naturlig at UNHCR tar et initiativ for å bosette den aktuelle gruppen innen sitt eget kulturelle område i Nord-Irak, fremfor å flytte den til Norge.

Disse medlemmer mener at Norge bør kunne bidra økonomisk over bistandsbudsjettet for å påvirke en sådan prosess.

Disse medlemmer vil dermed avvise forslaget fra representantene Heikki Holmås, Bjørn Jacobsen og Ågot Valle.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Dokument nr. 8:81 (2004-2005) - forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås, Bjørn Jacobsen og Ågot Valle om å utvide flyktningkvoten og øremerke en del for FN-flyktninger med familie i Norge - bifalles ikke."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, foreslår at dokumentet vedlegges protokollen.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Dokument nr. 8:81 (2004-2005) - forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås, Bjørn Jacobsen

og Ågot Valle om å utvide flyktningkvoten og øremerke en del for FN-flyktninger med familie i Norge - bifalles ikke.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en gradvis opptrapping av antallet kvoteflyktninger med 500 per år til målsetningen om 3 000 overføringsflyktninger per år er nådd.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen endre kriteriene for overføringsflyktninger slik at en andel av kvoten settes av til FN-flyktninger med familie i Norge, og at det blir mulig for herboende å gjøre henvendelser til UDI slik at saken kan vurderes i samråd med UNHCR.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råder Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

Dokument nr. 8:81 (2004-2005) - forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås, Bjørn Jacobsen og Ågot Valle om å utvide flyktningkvoten og øremerke en del for FN-flyktninger med familie i Norge - vedlegges protokollen.

II

Kvoten for overføringsflyktninger fra FN økes til 1 500 personer i året fra 2006.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 9. juni 2005

Magnhild Meltveit Kleppa
leder

Kari Lise Holmberg
ordfører

Vedlegg

Brev fra Kommunal- og regionaldepartementet v/statsråden til kommunalkomiteen, datert 26. mai 2005

Dok.nr.8:81 (2004-2005) om kvoten for overføringsflyktninger

Jeg viser til Dok.nr.8:81 (2004-2005) med forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås, Bjørn Jacobsen og Ågot Valle om å utvide flyktningkvoten og øremerke en del for FN-flyktninger med familie i Norge.

Forslaget er todelt. Jeg vil først svare på forslaget om å utvide flyktningkvoten med 500 plasser hvert år frem til 2009, slik at den årlige kvoten i 2009 vil komme opp i 3 000 plasser.

Som bakgrunn for sitt forslag anfører forslagsstillerne at UNHCR melder om stort behov for at flere land tar imot flere av de 9,7 millioner flyktningene i verden for gjenbosetting og at UNHCR sommeren 2004 uttrykte sterk bekymring over at Norge hadde senket sin kvote fra 1 500 til 750 plasser.

Selv om UNHCR mener at bare en liten del av verdens 9,7 mill. flyktninger bør overføres fra første asyl-land til et tredjeland, er det riktig at UNHCR legger stor vekt på slik gjenbosetting som et bidrag til å sikre utsatte flyktninger beskyttelse og en varig løsning. I tråd med det hilses alle tilbud om gjenbosettingsplasser velkomne. Norge har mottatt takk for at den norske kvoten i år er økt fra 750 til 1 000 plasser. Samtidig har et land som USA stilt en større andel av sine årlige kvoter til UNHCRs disposisjon. Den amerikanske kvoten er inneværende budsjettår på 50 000 plasser, og det er planer om å øke den i neste budsjettperiode som starter 1. oktober. Dette betyr at det samlede antall gjenbosettingsplasser som blir stilt til UNHCRs disposisjon, er større enn for et par år siden, til tross for at tallet på flyktninger har gått ned. Tilbudene om å ta imot flere flyktninger stiller UNHCR overfor betydelige utfordringer. Man må finne fram til de flyktningene som har mest behov for gjenbosetting og fremstille sakene deres slik at landene kan ta stilling til om de kan tas imot. Det er viktig at dette forberedende arbeidet gjøres så godt som mulig.

Da Norge i periode hadde en kvote på 1 500 plasser, hadde UNHCR på grunn av kapasitetsproblemer vanskeligheter med å forberede tilstrekkelig saker. I og med at Norge i år tilbyr flere plasser til UNHCR enn i fjor har vi en dialog med UNHCR om hvordan Norge kan bidra til å styrke UNHCRs bemannings- og ressursituasjon på gjenbosettingsområdet. Norge ønsker i stor grad å kunne basere våre uttak på foreleggelsler fra UNHCR. Da er det viktig at foreleggelsene er kvalitativt gode.

Norge ønsker også å bidra til å styrke gjenbosettingsarbeidet ved å få flere land til å tilby gjenbosetting og til å konsolidere situasjonen i de ferske gjenbosettingslandene.

Som forslagsstillerne er kjent med, krever en utvidelse av den norske kvoten en styrking av budsjettet for bosetting og integrering av flyktninger i Norge. Spørsmål om størrelsen på kvoten for overføringsflyktninger

vil bli behandlet i den ordinære budsjettprosessen for 2006. Jeg finner det ikke riktig å si noe nærmere om regjeringens vurderinger av dette nå.

I forslagens andre del foreslås det at en andel av kvoten for overføringsflyktninger avsettes til UNHCR-erklærte flyktninger med slektninger i Norge. Det blir vist til tilfellet med iranske flyktninger i ingenmannsland på grensen mellom Irak og Jordan og at det å ha gjenværende slektninger igjen i en vanskelig leirtilværelse er en påkjenning for herværende flyktninger.

Som nevnt over, ønsker jeg at Norge skal legge stor vekt på anbefalingene fra UNHCR når vi gjenbosetter flyktninger. Samtidig er det ønskelig å holde flyktningfamiliene samlet. Når UNHCR vurderer hvilket land de skal henvende seg til med konkrete saker, ser de hen til hvor flyktningene har den nærmeste familiemessige tilknytningen. Norske myndigheter legger også vekt på familietilknytning når de vurderer slike henvendelser. Familietilknytning er et viktig element i gjenbosettingsarbeidet. Normalt sørger det løpende uttaksarbeidet til at familier samles. Jeg kan ikke i utgangspunktet se at en egen delkvote for dette formål vil medføre en vesentlig endring i denne situasjonen.

Det vil imidlertid alltid kunne være noen flyktninger som ikke får samlet alle sine familiemedlemmer gjennom det ordinære uttaksarbeidet. Det kan være familier som i utgangspunktet hadde tilknytning til flere land. Det kan også gjelde familiemedlemmer som UNHCR av en eller annen grunn ikke anerkjenner som flyktninger. Som i tilfellet med de gjenværende vietnameserne på Filippinene, mener jeg at det vil være i strid med norsk flyktningpolitikk å bruke kvoten til å gi opphold til personer som ikke (lenger) er å anses som flyktninger og som UNHCR ikke har gitt prioritering for gjenbosetting. For øvrig vil jeg vise til at gjenbosetting i et tredjeland ikke alltid er den foretrukne varige løsningen på et flyktningproblem. Det vil også være tilfelle der UNHCR ikke vil ønske å bidra til en overføring av flyktninger ut av regionen de befinner seg i, fordi dette i seg selv kan bidra til at nye personer trekker til en flyktningleir i håp om å kunne reise til et tredjeland over tid. I en situasjon da UNHCR og det internasjonale samfunn for øvrig arbeider for at flyktninger skal kunne vende tilbake til sitt opprinnelsesland, vil det være uheldig å sette i gang et gjenbosettingsarbeid i forhold til noen personer i en slik gruppe, fordi deres slektninger i for eksempel Norge fremmer deres sak på egen hånd. At ikke hele familier blir samlet gjennom det ordinære uttaksarbeidet, kan til slutt skyldes at Norge ut fra en samlet vurdering har besluttet å innstille uttak fra en gitt flyktninggruppe. Det er dette som har vært tilfelle med de iranske flyktningene i Al Tashleiren i Irak. Dette skyldtes dels erfaringen med at tidligere uttatte fra denne gruppen i mindre grad enn ønskelig er blitt aktive deltakere i det norske samfunnet. Dels skyldes det også at de ikke står overfor fare

for å bli returnert til Iran og at de ikke later til å være særlig utsatt i Irak. En delkvote for familietilfeller ville ikke endre disse vurderingene.

Som en oppsummering vil jeg si jeg støtter forslags-
giverne i at det er viktig å bidra til at flyktningfamilier

holdes samlet. Jeg mener imidlertid at dette langt på vei kan gjøres gjennom det ordinære uttaksarbeidet der familietilknytning blir vektlagt. Jeg ser ikke behov for en egen delkvote for dette.

